

## פקודי

ממונה (וגבאי) אויף דעם זהב כסף ונחושת (מיט דעם הילף פון די לויים).

געפינט מען א דבר פלא אין פירוש רש"י אויף דעם פסוק, וואו זיין פירוש אויפן ערשטן טייל פסוק איז לכאורה כסתירה צו זיין פירוש אויפן צווייטן טייל פסוק:

„אלה פקודי טייטשט רש"י, בפרשה זו נמנו כל משקלי נדבת המשכן כו', ד.ה. דער פשט פון „פקודי המשכן" איז — דער חשבון פון נדבת המשכן, ובמילא באצט זיך דאס (ניט צו פ' ויקהל, נאך) צו דעם וואס קומט ווייטער, בפרשה זו“:

אבער אויף „עבודת הלויים" איז רש"י מפרש: „פקודי המשכן וכליו היא עבודה המסורה ללויים במדבר לשאת ולהוריד ולהקים איש איש למשאו המופקד עליו כמו שאמור בפ' נשא" —

(6) ראה רלב"ג ואברבנאל כאן. ועוד. ולהעיר מעורא ח, כט ואילך.  
(7) באיזה דפוסים הנפוצים נדפס „הוא", ולכאורה הוא ט"ס.

(8) ולא פ' במדבר — כי רק בפ' נשא מסופר אודות „עבודת הלויים ביד איתמר" (כי עבודת הקהלים בס"פ במדבר היא ביד אלעזר — שם ד, טז ובפרש"י שם ד"ה פקודת).

וקשיית הרמב"ן כאן, למה יזכיר פקודת איתמר ולא יזכיר פקודת אלעזר שהיא הנכבדת — י"ל שרש"י סובר כח' הראב"ע כאן בפירושו הקצר (וכן ת"י בתוס' (הדר זקנים) כאן): ביד איתמר שהוא ממונה על רוב כלי הקדש (ולהעיר שגם לפי הרמב"ן צ"ל ש.אמר פקודת איתמר על הרוב) — לי סור הארוך כאן. וראה לי הרמב"ן.

כמה זהב יש בו לא ספר שנתנו משה להם במנין ובמשקל ולכן לא הוזכר כאן פקודת אלעזר. וראה הערה 9. ואכ"מ.  
(\*) וצ"ע בס' הואיל משה (באר הטיב) — לבעהמ"ס מטה משה — על פרש"י כאן.

א. אין דעם פירוש הפסוקי „אלה פקודי המשכן גו' אשר פוקד על פי משה עבודת הלויים ביד איתמר גו' איז פא-ראן א פלוגתא אין מפרשים:

(א) איין פירוש איז, אז „אלה פקודי המשכן" באצט זיך אויף דער מעשה המשכן וואס שטייט אין דער פריער-דיקער סדרה (אין פ' ויקהל), וואו עס ווערט דערציילט בפרטיות וועגן עשיית המשכן וכליו. און לפי' איז דער טייטש פון „פקודי (המשכן גו' עבודת הלויים גו')", פון ל' מינוי ותפקיד, אז דער משכן וכליו זיינען די „פקודי עבודת הלויים שפקדם משה ביד איתמר" (און ווי דערציילט אין חומש במדבר, אז די לויים זיינען נתמנה געווארן אויף צו טראגן דעם משכן וכליו).

(ב) „אלה פקודי המשכן גו' מיינט דעם חשבון פונעם זהב כסף ונחושת פון נדבת המשכן וואס ווערט (ווייטער) אויסגערעכנט אין אונזער סדרה. ולפי' איז „פקודי" מל' מנין וחשבון — און דער פירוש פון „עבודת הלויים ביד איתמר" איז, אז איתמר איז געווען דער

- (1) ריש פרשתנו.
- (2) ב' הדיעות הובאו ברמב"ן, כלי יקר ועוד כאן.
- (3) ל' הרמב"ן כאן. וראה ראב"ע כאן. ולקמן בפנים מפרש.
- (4) במדבר א, נ"גא, ג, כהיכו. לא. לויל. ד, ד (ובפרש"י). שם, טו ואילך. נשא ד, כד ואילך. שם, לא ואילך.
- (5) ראה תנחומא פרשתנו ה. שמור פניא, א"ב. מפרשים שבהערה הבאה. ועוד.

(\*) אבל ברמב"ן מפרש ש.הכל נתן משה במספר במשקל ביד איתמר. היינו מפני שמכסף פקודי העדה ונחושת התנופה נעשו חלקי וכלי המשכן השייכים לפקודת איתמר (משא"כ פקודת אלעזר שנעשה מזהב — מכיון שלא ידעו „צפוי כל כלי

נשא"י, ובשמות תפקדו את כלי משמרת משאם" (און ווי פארשטאנדיק בפשטות, אז דער מינוי אויף משא המשכן איז כולל דעם תפקיד צו האלטן א חשבון פון אלע כלי המשכן און אכטונג געבן אז זיי זאלן אלע זיין גאנץ א. ז. ו.).

עס בלייבט אבער ניט מובן: וואס איז מכריח רש"י צו זאגן אז "פקודי המשכן" איז כולל צוויי סוגי מניין און מיינט (ניט נאר דעם חשבון פון נדבת המשכן, נאר) אויך דעם מנין פון "כל כליו לכל עבודתו" (ובמילא צו טייטשן אז "עבודת הלוים" איז ווי דער ענין איז בשייכות מיטן מינוי אויף כלי המשכן", לשאת ולהוריד ולהקים כו")?

ואדרבה: לכאורה איז דאס א פירוש דחוק, ווארום די תורה איז מפסיק צווישן די צוויי מנינים מיטן סיפור פון עשיית בגדי כהונה — איז שווער צו זאגן אז "אלה פקודי המשכן" באציט זיך (אויך) צו אן ענין אין דער פרשה שלאחרי אחר".

וויבאלד רש"י טייטשט, "פקודי" מל' מנין, האט ער געדארפט לערנען כפי רוח המפרשים (הנ"ל), אז "עבודת הלוים ביד איתמר" מיינט — אז דער מנין פון נדבת המשכן האט משה איבערגעגעבן צו די לויים ביד איתמר.

להקמתו ולהורדתו כגון מקבות כו". ולכן מרמז רש"י ש. פקודת המשכן וכליו כולל גם כלים אלה, להדגיש את השייכות לעבודת הלוים שהיא (לא רק לשאת, אלא גם) להוריד ולהקים.

(13) ד. לב — הובא בראשית וספורנו כאן.

(14) ואין לומר מפני ש. פקודי' ל' רבים — כי בנדבת המשכן עצמה נמנו כאן ג' פקודים, לכסף ולזהב ולנחושת' (ל' רש"י כאן, וראה לקמן הערה 28).

(15) ובפרט שלכאורה דוחק לפרש ד. עבודת הלוים' קאי רק על חלק (וענין) אחד שב. פקודי המשכן' (מנין הכלים, ולא מנין משקלי נדבת המשכן).

והיינו, אז "פקודי המשכן (וכליו)" מיינטי' (ניט דעם ווייטערדיקן חשבון) פון נדבת המשכן כו', נאר) דעם מינוי אויפן משכן, "לשאת ולהוריד ולהקים כו"!!

ב. לכאורה קען מען דאס פארענטפערן לויטן סיום פון פרש"י אויף, אלה פקודי' — "(נמנו כל משקלי נדבת המשכן כו') ונמנו כל כליו לכל עבו דתו", ד. ה. אז מיט "פקודי המשכן" ווערט געמיינט ניט נאר דער חשבון פון נדבת המשכן, נאר אויך דער מנין פון "כל כליו לכל עבודתו" (וועלכע ווערן אויסגערעכנט ווייטער אין דער סדרה" (נאכן סיפור וועגן עשיית בגדי כהונה) ביי "ויביאו את המשכן אל משה").

ועפ"ז איז פארשטאנדיק דער קישור הענין פון "פקודי המשכן" מיט "עבודת הלוים" בהמשך הפסוק — ווייל דער ענין איז "פקודי המשכן" (דער' מנין הכלים לכל עבודתו) איז פארבונדן מיט עבודת הלוים, "לשאת ולהוריד ולהקים", ווי עס שטייט אין פרשת

(9) בשפ"ח. דקל דפשוש"מ משמע דעבודת הלוים הוא פקודי המשכן כלומר מניין כלי המשכן לכן פ"י לשאת ולהוריד. וצ"ע, שהרי מפורש ברש"י פקודת המשכן וכליו היא עבודה המסורה ללוים, היינו שעבודת הלוים היא, פקודת המשכן וכליו. [משא"כ להרמב"ם, אף שגם לפירושו, עבודת הלוים ביד איתמר' שייך להמיני דפ' נשא (ראה לעיל שוה"ג להערה 5) — הרי לא כתב (בכפרש"י) ד. פקודי המשכן וכליו היא עבודה המסורה ללוים. . לשאת כו', אלא מפרש, פקודי המשכן' היינו מטפרי ומשקל' דכסף פקודי העדה ונחושת התנופה (ע"ש)].

(10) וראה אברבנאל כאן השאלה ה'. ועוד.

(11) לט, לג ואילך.

(12) עפ"י תומתק אריכות לשון רש"י — בדיה אלה פקודי' (כל כליו) לכל עבודתו, ובדיה עבודת הלוים מוסיף (לשאת) ולהוריד ולהקים: הלשון, כל כליו לכל עבודתו' הוא ע"פ ל' הכתוב לעיל (ס"פ תרומה), לכל כלי המשכן בכל עבודתו, ובפרש"י שם. לכל כלי המשכן, שהיו צריכין

(ב) „נמנו כל משקלי נדבת המשכן” —  
למאי נפקמ' הדגשה זו?

נאכמער: מען געפינט א חילוק צווישן  
תרגום אונקלוס און תרגום יונתן: אין  
אונקלוס שטייט „אליו מניני משכנא”,  
אבער אין תרגום יונתן זאגט ער „אליו  
מנייני מחקלון וסכומהון דמשכנא”. זעט  
מען אז אונקלוס (וואס איז געענטער צו  
פשוטו של מקרא, כידוע — היינו  
לשיטת רש"י) זאגט נאָר דעם לשון מנין,  
און רש"י קלייבט אויס (ע"ד) דעם לשון  
פון יונתן<sup>18</sup> און איז מוסיף „משקלי”,  
ולאידך: ער איז משמית דעם וואָרט  
„וסכומהון”!

ד. ויש לומר הביאור בזה:

בפירושו (אויף „אלה פקודי”) קומט  
רש"י באַוואָרענען אַ שאלה פשוטה<sup>19</sup>:  
דער לשון „אלה” ווייזט אויף אַ התחלת  
ענין, און נאָכמער (ווי רש"י ברענגט אין  
ר"פ משפטים) — „כל מקום” שנאמר  
אלה פסל את הראשונים.

(18) ידועה השקוים האם ראה רש"י תיכ"ע שעל  
התורה. ואכ"מ.

(19) ולהעיר שבתרגום ירושלמי מכת"י (שהובא  
בתו"ש פרשתנו כאן אות יב) „אליו סכומי משכנה”.

(20) ראה גם שפ"ח ומשכיל לדוד כאן.

(21) מלבד כאשר הוא טוים וטיכוס הענין שלפניו  
(ראה פרש"י בראשית ב, ד ובמפרשים שם. חזקוני  
ועוד ר"פ משפטים. ועוד. לקו"ש ח"ה ע' 42 הערה  
34 בסופה).

ובגדוד לא פרש"י ד.אלה פקודי המשכן” הוא  
הטיכוס דמעשה המשכן דסי' ויקהל — כי (נוסף  
על העיקר, שדוחק הכי גדול לומר שהטיכוס דפי'  
ויקהל בא בתחילת) פ' פקודי (פרשה זו). וראה

(\*) במשכיל לדוד כאן. דלא שייך כאן תוספת  
שהרי זהו עצמו האמור למעלה אלא דהכא אתא  
לחת חשבון על הכל' ומשמע שמפרש ד.אלה הוא  
הטיכוס דלפניו. אבל צ"ע בדבריו. שהרי כאן בא לא  
רק הטיכוס דלפניו כ"א מוסיף פרטי החשבון. לכסף  
ולזהב ולתכונות. ומדוע לא שייך כאן „ואלה פקודי  
המשכן”?

ג. נוסף אויף דער שאלה בסיום  
לשון רש"י „ונמנו כל כליו לכל עבו-  
דתו” — דאָרף מען אויך פאַרשטיין  
התחלת לשון רש"י „בפרשה זו נמנו כל  
משקלי נדבת המשכן לכסף ולזהב ול-  
נחושת”.

דער תוכן פון דעם פירוש שטייט אויך  
אין רשב"ם, אבער דאָרט שטייט עס  
בקיצור: אלה פקודי — חשבון הכסף  
והזהב והנחושת. רש"י איז אָבער מאַרץ  
בלשונו:

(א) „בפרשה זו נמנו כו'” — ווען רש"י  
זאָגט „מנין משקלי נדבת המשכן כו'”,  
פאַרשטייט מען שוין אז „אלה פקודי”  
באָצט זיך [ניט צו פ' ויקהל — וואו  
ס'איז ניטאָ קיין חשבון פון נדבת המשכן  
— נאָר] צו „פרשה זו”. צוליב וואָס די  
הדגשה „בפרשה זו”?

מפרשים<sup>16</sup> זיינען מבאר, אז וויבאלד  
ס'איז דאָ אַ הפסק פון עטלעכע פסוקים  
ביז די תורה הויבט אָן דעם חשבון<sup>17</sup>,  
דעריבער מוז רש"י באַוואָרענען אז  
אעפ"כ פאסט דער לשון „אלה פקודי  
המשכן”, וויבאלד דער חשבון שטייט  
„בפרשה זו”.

מען דאָרף אָבער פאַרשטיין: רש"י  
האָט געדאַרפט זאָגן: „אלה פקודי —  
מנין משקלי נדבת המשכן כו' האמור  
בפרשה” (וכיו"ב) [ד.ה. פריער אַפ-  
טייטשן „אלה פקודי” („מנין משקלי כו'")  
און דערנאָך צוגעבן וואו דאָס ווערט  
געזאָגט („בפרשה זו”)] — ע"ד פרש"י  
אין ר"פ תולדות: ואלה תולדות יצחק —  
יעקב ועשו האמורים בפרשה: פאַרוואָס  
הויבט רש"י אָן „בפרשה זו נמנו כו'”?

(16) ראה רע"ב, ס' זכרון, דכך טוב ועוד כאן.

(17) ובפרט ע"פ המשך פרש"י, שב.אלה פקודי  
נכלל גם זה ש.נמנו כל כליו לכל עבודתו — בפ'  
שלאחריו אחרי, כגיל בפנים.

ה. בהשקפה ראשונה זעט אויס<sup>25</sup>, אז מיט זיין פירוש „בפרשה זו נמנו כל משקלי כו" מיינט רש"י צו טייטשן דעם ווארט „פקודי" (ניט אלס לשון מינוי<sup>26</sup>, נאר) אלס לשון מנין וחשבון.

איז דאס אבער רש"י אליין שולל על ידי המשך פירושו „ונמנו כל כליו כו": ווען „פקודי" איז ל' מנין — איז זיין בא- דייט<sup>27</sup> „ניט" „ציילונגען", פעולת המנין, נאר) די סך-הכל'דיקע צאָל, דער בא- שטימטער סכום פונעם מנין — ווי ס'איז מוכח אין אנהויב פ' תשא „כי תשא את ראש בני ישראל לפקודיהם", וואו רש"י טייטשט „כשתחפוז לקבל סכום מנינם לדעת כמה הם" — און דער באדייט פון „פקודי" פאסט ניט אויף מנין „כל כליו לכל עבודתו", היות אז ביי די כלים האט די תורה ניט אנגעגעבן דעם סכום ומספר הכלים, נאר דער פסוק איז בלויז מונה („מנין"), ציילט און באשרייבט די כלים.

און וויבאלד רש"י זאגט אז „אלה פקודי" איז בשייכות מיט די ביידע „מנינים" — סיי מנין נדבת המשכן און סיי מנין הכלים — מאכט ער דערמיט קלאר: ערשטנס, אז „פקודי" ווערט דא געטייטשט מל' מינוי ותפקיד, און (ב) אז אויך דער מנין פון „כל משקלי נדבת המשכן" (פונקט ווי מנין הכלים) מיינט ניט אז ער האט אפגעגעבן א חשבון צו אידן פונעם סך-הכל'דיקן סכום פון די נדבות (און ווי מ'האט זיי אויסגענוצט) בכדי צו באוואַרענען זיך פון חשד וכיו"ב<sup>28</sup>, נאר בלויז וואס ער איז מונה והולך, ער רעכנט אויס די „משקלי נד-

איז ניט פארשטאנדיק: אפילו ווען מ'זאל טייטשן אז „אלה פקודי המשכן" באציט זיך (ניט צו דער פריערדיקער סדרה, נאר) צו דעם חשבון הנדבות וואס שטייט ווייטער אין דער סדרה, איז עס דאך פארט א המשך און אויספיר (היפך פון 209) פון דער פריערדיקער סדרה — אז נאך דעם ווי עס ווערט דערציילט ווי אידן האבן מנדב געווען צו מלאכת המשכן און מ'האט גענוצט זייערע נדבות אויף עשיית המשכן — האט משה רבינו אפגעגעבן א חשבון צו די אידן<sup>29</sup> וויפל די נדבות האבן בא- טראפן און ווי זיי זיינען אויסגענוצט גע- וואָרן.

שטעלט זיך די שאלה: פארוואס שטייט דא דער לשון „אלה" (וואס 209 את הראשונים<sup>30</sup>) און ניט „ואלה"?

און די שאלה באוואַרנט רש"י דורך דער הוספה אז „פקודי המשכן" באציט זיך (ניט נאר צו דעם חשבון פון די נדבות<sup>31</sup>, נאר) אויך צו מנין „כל כליו לכל עבודתו" — וואס דערמיט ווערט מבואר ווי „בפרשה זו" הויבט זיך אן א נייער ענין בשייכות צום משכן. כדלקמן.

---

לבוש על פרשי בראשית שם — (הרי) ב' ויקהל מסופר רק ע"ד עשיית המשכן וכליו, ולא ע"ד „פקודי המשכן" (שהרי לא נמנו שם כלי המשכן) — והליל. אלה כלי המשכן וכיו"ב.

(22) ראה מדרשים שבהערה 5. ובכורכ מפרשים כאן.

(23) וראה עץ הדעת טוב (להרח"ו) ריש פרשתנו. אוה"ח כאן. ועוד.

(24) אבל מה שכ' בשפ"ח, דלא תטעה לומר דקא דוקא אכלי משכן דסמוך לי ותקשה לך למה מנה מנין המשקלות — צ"ע, דמכיון דואלה מוסיף על הראשונים, למה נטעה לומר דלא קאי על מנין המשקלות שבפרשה זו, המוסיף על הנאמר בפרשה שלפניו (וע"ד. ואלה המשפטים)?

(25) וכן פירשו (כוונת רש"י) בס' זכרון ומלאכת הקודש על פרשי כאן.

(26) ע"ד וישב לט, ד"ה. מקצ מא, לד. ובכ"מ. וראה רש"י במדבר א, נ.

(27) ראה מלבי"ם כאן.

והיינו אז ביידע „מנינים“ זיינען פאר-  
בונדן מיט „פקודי“, מיטן תפקיד הממור-  
נה:

פונקט ווי דער מנין הכלים איז גע-  
ווען בשייכות מיט דעם וואס די אידן  
האבן געבראכט דעם משכן וכל כליו צו  
משה'ן ער זאל זען און קובע זיין אז זיי  
זיינען געמאכט געווארן כדבעי וכו' (און  
ווי דער פסוק<sup>30</sup> איז דארט מסיים „וירא  
משה את כל המלאכה והנה עשו אותה  
כאשר צוה ה'") — און דערפאר ווערן  
אויסגערעכנט בפרטיות אלע כלים, ווי  
ס'איז דער סדר ווען דער ממונה דארף  
באשטעטיקן אז אלע כלים ופרטים  
זיינען וויפל מדארף ובשלימותם —

עד'ז איז דער תוכן פון אויסרעכע-  
נען די משקלי נדבת המשכן, אז משה,  
זייענדיק דער ממונה און „בעה"ב פון  
משכון<sup>31</sup>, האט געהאלטן „חשבון" פון די  
משקלי נדבת המשכון<sup>32</sup>.

1. און דאס איז דער חידוש „בפרשה  
זו" לגבי פרשת ויקהל:

אין פרשת ויקהל איז דער גאנצער  
תוכן הדברים וועגן די הכנות צו עשיית  
המשכון און וועגן דער עשי' גופא —  
פריער וועגן נדבת המשכון און דערנאך  
ווי אזוי בצלאל ואהליאב כו' האבן גע-  
מאכט דעם משכון וכליו.

אבער אין אונזער פרשה רעדט זיך  
וועגן „פקודי המשכון" — וועגן די מי-

נת המשכון (ע"ד מנין „כל כליו לכל  
עבודתו").

[ומהאי טעמא איז רש"י מדייק בלשונו  
„נמנו כל משקלי נדבת המשכון" (און ניט  
א לשון „סכום" וכדומה): דערמיט וויל  
רש"י נאכמער קלאר מאכן אז דא רעדט  
זיך ניט וועגן געבן א סך-הכל פון „סכום  
מנינים" (סכומהון), נאר די תורה  
רעכנט בלויז אויס די משקלים<sup>33</sup> פון די  
נדבות „לכסף ולזהב ולנחושת"<sup>34</sup>].

און דער צוועק פון דעם מנין איז ע"ד  
ווי דער מנין הכלים לכל עבודתו —

28) ועפ"ז תומתק ג"כ הוספת הפסוק גבי כסף  
פקודי העדה — „בקע לגולגולת (מחצית השקל)  
(פסוק כו) — שלא נזכר לעיל בר"פ תשא (ל, יג) —  
להדיש שגם הנתינה דבניי היתה קשורה (לא רק  
עם סכום כ"א גם) עם משקלי, וכפרש"י „בקע, הוא  
שם משקל של מחצית השקל" (וראה לעיל ח"ש כד,  
כב: בקע משקלו, רש"י שם).

ועפ"ז יש לתרץ גם הסדר בפרש"י „נדבת המשכון  
לכסף ולזהב ולנחושת" — כסף לפני זהב, והפך  
סדרם בהמשך הפרשה (ועד'ז לעיל, בהציווי —  
תרומה כה, ג: ויקהל לה, ה — וכן בההבאה — שם,  
כב:כד. וראה גם תשא לא, ד. ויקהל לה, לב), והפך  
דרגת חשיבותם (כמוכן בפשטות. וראה רש"י בא יב,  
לה)

— כי „משקלי נדבת המשכון" (היינו שגם בהנדבה  
ונתינה ה' מודגש ענין המשקל) מודגש גבי כסף,  
בקע לגולגולת.

29) וזה גופא הטעם שנמנו רק דברים אלו (ולא  
שאר הדברים שבנדבת המשכון) — כי זהב וכסף  
ונחושת נמנים במשקל, משא"כ שאר הדברים מונים  
לפי השווייות והחשיבות והתועלת וכו' שלהם. וזה  
מובן ל' רש"י „כל משקלי נדבת המשכון", שכל  
הדברים שנמנים במשקל נמנו סאז, וראה לקמן סעיף ז.

(\*) וראה ע"ד ההלכה — צפע"נ לרמב"ם הל'  
שקלים פ"א ה"ג וה"ה.

(\*\*) גם „מחצית השקל בשקל הקודש" הוא  
(כפרש"י תשא ל, יג). „משקל" (וראה רש"י שם ד"ה  
גרה וד"ה עשרים גרה. צפע"נ ה"ל) — אלא שכדי  
להדגיש עוד יותר ענין „המשקל" שבנתינה זו,  
מוסיף „בקע" ש.הוא שם משקל של מחצית השקל

30) לט, מג. — ומה שפרש"י (שם, לג) הוא  
ביאור על אופן הבאתו (רא"ם ועוד שם. וראה שיחת  
ש"פ פקודי תשל), ואכ"מ.

31) וראה גם לקמן ע' 281 ואילך (ע"ד ההלכה),  
שבהענין „פקודי המשכון" גר ע"פ משה' התבטאה  
בעלותו של משה על כל עניני המשכון. ע"ש.

32) והרי גם נדבות המשכון הביאו למשה דוקא  
(ראה ויקהל לו, ג).

(א) די תורה דערציילט נאָר וואָס מ'האַט געטאָן מיטן כסף ונחושת אָבער נישט וואָס מ'האַט געטאָן מיטן זהב (עס שטייט נאָר וויפל זהב עס איז געווען)<sup>31</sup>.

(ב) אפילו בנוגע צו כסף איז דער חשבון געווען נאָר פון „כסף פקודי העדה“, וואָס יעדערער האָט געמוזט געבן „מחצית השקל“ (תרומת האדנים) — ס'איז אָבער נישט קיין חשבון וויפל כסף ס'איז אַריינגעקומען אַלס נדבת המשכן (וכמפורש בפרש"י<sup>32</sup>, אַז פון דעם כללות הכסף וואָס מ'האַט געגעבן בנדבה האָט מען געמאַכט כללות הכלי שרת).

(ג) חוץ די נדבות פון זהב כסף ונחושת זיינען געווען נאָך צען מינים<sup>33</sup> וועלכע מ'האַט מנדב געווען לתרומת המשכן, כמפורש בקרא — און מען געפינט נישט אין פסוק, אַז משה האָט געגעבן אַ חשבון פון יענע נדבות?<sup>34</sup>

(ד) אין פסוק<sup>35</sup> שטייט אַז מ'האַט געבראַכט נדבות למשכן ביז ס'איז געווען „והותר“ — מ'האַט געבראַכט מער וויפל

נויים און תפקידים פון די וועלכע זיי-נען ממונים אויפן משכן.

וואו זעט מען „בפרשה זו“ אַן ענין פון „מינוי“ אויפן משכן? זאָגט רש"י „בפר-שה זו נמנו כל משקלי נדבת המשכן כו' ונמנו כל כליו לכל עבודתו“, וואָס דאָס איז דער תפקיד פון אַ ממונה צו האַלטן חשבון פון אַלע פּרטים<sup>36</sup>.

און כדי צו נאָכמער קלאָר מאַכן דעם חידוש פון „פרשה זו“, אַז דאָ רעדט זיך וועגן די „מינויים“ אויפן משכן, איז דער פסוק ממשיך „(אשר פוקד על פי גו') עבודת הלויים ביד איתמר גו'“, און ווי רש"י איז דערויף מפרש „פקודי המשכן וכליו היא עבודה המסורה ללויים כמד-בר לשאת וכו'“: רש"י איז דערמיט מפרש דעם המשך הכתוב, אַז אַט דער ענין פון „פקודי המשכן“ (דער ענין המינוי אויף עניני המשכן) — וואָס בעת עשיית המשכן איז „פוקד על פי משה“ — איז (לאחר הקמת המשכן) די עבודה איבערגעגעבן געוואָרן צו די לויים<sup>37</sup>, כמסופר אין פי' נשא<sup>38</sup> בארובה, אַז די לויים זיינען ממונה אויף עניני המשכן.

ז. לויט דעם ביאור ווערן פאַרענט-פערט נאָך תמיהות בפרשה זו:

בנוגע דעם חשבון פון די נדבות המשכן פון אונזער סדרה איז פאַראַן אַ שקיט בכו"כ מפרשים<sup>39</sup>, דלכאורה:

הקצר שם. רמב"ן ורבותינו בעה"ת ריש פרשתנו. פנעח רזא. אברבנאל. חולדות יצחק. אלשיך. כלי יקר. לבוש על פרש"י (לח, כד). ועוד. וראה לקמן ע' 280 ואילך.

(37) בכלי יקר מתרחש שלא נתן החשבון על הזהב כי עדיין לא מסופר ע"ד עשיית בגדי כהונה שהי' בהם זהב. אבל עדיין קשה (כמ"ש שם) מדוע לא נתן משה חשבון אחרי עשיית הבגדי כהונה? ותירוץו ע"פ המדרש ש"צאה ביק כו' אינו ע"ד הפשט כלל. (38) תרומה כה, ג. וכהובא באברבנאל כאן. וראה לקי"ש חט"ז ע' 429 הערה 27.

(39) כפרשי ר"פ תרומה. י"ג דברים האמורים בענין. וראה מפרשי רש"י שם. (40) אבל מ'אבני שהם ואבני מילואים לאפוד ולחושן אין קושיא, כי בהם לא שייך ליתן חשבון, כי מלכתחילה התנדבו הנשיאים (ויקהל לה, כז) מספר מסוים של אבנים רק כפי הצריך לאפוד ולחושן. (41) ויקהל לו, ז.

(33) ולכן לא כי רש"י „פקודי המשכן, מנין משקלי נדבת המשכן כו'“ — שאז הי' משמע שהפירוש דחיבת „פקודי“ הוא „מנין“ — כיא (בדרך סיפור). בפרשה זו נמנו כו' ונמנו כו'.

(34) ועפ"ז מתורץ ג"כ ההמשך דפסוקים שלאחיו (כ"כג). ובצאלא גו' ואחא אהליאב גו' — כי (ס"ס) גם הם נכללים בפקודי המשכן (בעת עשיית המשכן).

(35) ראה לעיל הערה 8.

(36) ראה ראב"ע פרשתנו לח, כד ובפירושו

המשכן, נאָר אַז דאָס זיינען מנינים וואָס משה, אַלס ממונה אויפן משכן, האָט דורכגעפירט בכדי צו האַלטן חשבון פון די נדבות: און אויף צו לאָזן וויסן דעם ענין איז גענוג אַ ביישפּיל, דער מנין פון די עיקר־דיקע נדבות, „לכסף ולזהב ול־נחושת“.

און דערפאַר איז אויך קיין קשיא נישט וואָס ער האָט נישט אָפּגעגעבן קיין חשבון מפורט וואָס מ'האָט געטאָן מיטן זהב — ווייל די כוונה איז דאָ נישט דער חשבון וואָס מ'האָט געטאָן מיט די נדבות און ווי מ'האָט זיי אויסגענוצט, בכדי להוציא עצמו מן החשד (דאָס וואָס די תורה איז מפרט אויף וואָס מ'האָט גענוצט די נדבות קומט נאָר בדרך אגב) — נאָר, ווי רש"י איז מדייק בלשונו „נמנו כל משקלי נדבת המשכן“, אַז דער מנין המשקלים שטײט בפרשה זו („אלה פקודי“ — ווייל אין דעם באַשטייט דער חפּקיד הממונה —

און דערפאַר איז ניטאָ קיין הכרח ובמילא מיידט מען אויס אויסרעכענען דעם ריבוי הפרטים וואָס מ'האָט געטאָן מיטן זהב — אפילו נישט בדרך אגב, ווי ביי די אַנדערע נדבות.

ח. פון יינה של תורה בפירוש רש"י: ווי דערמאָנט פריער דיוק לשון רש"י „נמנו כל משקלי נדבת המשכן“ — אַז משה האָט דאָ מונה געווען דעם „משקלי“. דאָ איז נישט נוגע די שוויות וכו' פון דעם זהב כסף ונחושת, נאָר בלויז דער משקל.

מ'האָט געדאַרפט: און עס איז נישט געמאכט געוואָרן אַ חשבון פון דעם „הותר“?

בנוגע די לעצטע דריי שאלות לערנט מען<sup>42</sup>, אַז משה האָט געגעבן אַ חשבון נאָר פון די זאכן וואָס האָבן געהאַט אַ גאָר גרויסע חשיבות, אָבער נישט פון די וועלכע זיינען נישט געווען אזוי טייער און חשוב<sup>43</sup> (ועד"ז איז דער סכום הכסף פון נדבת המשכן נישט געווען קיין גרויסער: און דער „הותר“ איז נישט געווען קיין „דבר חשוב“<sup>44</sup>).

אָבער דאָס איז נישט קיין תירוץ מספיק: אויב דער טעם אויף „נמנו כל משקלי כו'“ איז ווייל אַ גבאי צדקה דאַרף אָפּגעבן אַ חשבון פון די כספי צדקה כדי צו פאַרהיטן פון חשד כו' — דאַרף עס זיין סיי ווען עס האַנדלט זיך וועגן אַ גרויסן אַדער נישט אַ גרויסן סכום: מצד „והייתם נקיים מה' ומ־ישראל“ דאַרף מען אָפּגעבן אַ פולן און פרטי־דיקן חשבון, עכ"פּ — ביז צו איין שקל“.

און וויבאַלד אזוי איז קשה: ווי קומט עס אַז רש"י פאַרענטפערט נישט די שאלות הנ"ל — די שאלות זיינען אין פשוטו של מקרא, און ווי מ'זעט טאָקע אַז כמה מפרשים פאַרענטפערן זיי און בכמה תירוצים (כל אחד לפי דרכו).

אָבער ע"פ הנ"ל בפרש"י איז קושיא מעיקרא ליתא<sup>45</sup>: מיט די מנינים וואָס שטייען בפרשה זו איז די תורה נישט אויסן צו זאָגן אַז משה האָט אָפּגעגעבן אַ פרטי־דיקן חשבון פון אַלע נדבות

(42) ראה גם אברבנאל סאז.

(43) רמב"ן ויקהל לו, ג.

(44) ראה פרשתנו לח, כח.

(45) וראה עוד ביאור (ע"ד הפשט) שיחת ש"פ

פקודי תשד"מ.

(46) ראה הערה 29.

(47) ראה לבוש שבהערה 36. וראה גם ראב"ע

ועוד שבהערה הנ"ל.

פי משה': משה רבינו „לייגט זיך אריין" און איז „פוקד" אויך די „משקלות" וואס אידן גיבן, וואס דאס גופא מאכט זיי ראוי צו ווערן א (חלק פון דעם) משכן לו ית'.

ביז אז די מטבע וואס אידן גיבן דער- ביי ווערטיג א „מטבע של אש" — דורכגענומען מיט אש הנשמה" — וואס עי"ז בויט מען אויף דעם משכן (פרטי) בשלימות,

ועי"ז — איז מען מקדים און זוכה צו דעם בנין ביהמ"ק הכללי — השלישי, במהרה בימינו ממש.

(משיחת ש"פ פקודי תשכ"ה)

דער חילוק צווישן משקל און שוויות איז: משקל איז נאָר דער חומר הדבר וכמות; משא"כ די שוויות פון א זאך איז פאַרבונדן מיט איר חשיבות, איר איכות, איר צורה.

דוגמתם אין עבודת האדם, וואס א איד מאכט א משכן לו ית', דורך דעם וואס ער איז מקיים מצוות, טוט אין ענינים פון אידישקייט בכלל, זיינען פא- ראן די צוויי ענינים: די עצם עשי' — דער „משקל", און די כוונת המצוה — די „שוויות" פון דער עשי', איר תוכן וצורה.

קען מען מיינען, אז בשעת א איד „גיט" אפ צום אייבערשטן נאָר אַן עשי' גשמית אַן קיינע כוונות — ווי פאסט צו זאָגן אז דערמיט קען מען אויפבויען א משכן לו ית'?

אויף דעם באַוואָרנט מען, אַז די משקלי נדבת המשכן זיינען „פוקד על

49) בהקדמת כי תשא (משה) את ראש בניי.  
50) פרשיי תשא ל, יג (מירושלמי שקלים פ"א היד ובכמה מדרשים) — וממשיך „מטבע של אש" ומשקלה מחצית השקל, חיבור ד.אש"ו „משקל". וראה בארוכה לקו"ש חט"ז ס"ע 388 ואילך. לעיל ע' 230 ואילך.

51) הלכותה מתחת כסה"כ (וח"א מהנ"ע) קיג, א. זח"ג (רע"מ) כט, רע"ב. נשא כג, ב. ועוד) — כמטבע דמחצה'ש (ירושלמי שם ובכמה מדרשים).

48) להעיר ד. בכל כוחי פ"י: 1) במצות מלקות — כח הגשמי שבדו (מכות כב, ב), 2) בעניית אמן ישרים — כח הכוונה שנפשו (שבת קיט, רע"א).

## פקודי ב

חשבונו על כל דבר ודבר חסר מן המשקל אלף ושבע מאות וחמשה ושבעים שקלים ושכח ולא ה' יודע מה עשה מהם יצאה בת קול ואמרה ואת האלף ושבע המאות וחמשה ושבעים עשה ויום לעמודים לקיים מה שנאמר לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא.

ד. ה. אע"פ אז דאס וואס דער בת-קול האט עדות געזאגט „ואת האלף גו" איז געווען וועגן כסף (ניט — זהב), וויי-באלד אבער אז אידן האבן געזען אז מן השמים איז מען מעיד אויף משה'ן, האבן זיי שוין ניט געדארפט האבן א חשבון אויפן זהב.

דער ביאור' איז אבער ניט גלאטיק', ווייל: א) די ווערטער „ואת האלף ושבע מאות גו" (וואס דער בת קול האט עדות געזאגט) וועגן דעם חשבון פון כסף שטייען אין פסוק לפני דעם חשבון פון

א. אין דעם טעם פארוואס מ'גער-פינט אין דער תורה ביי מלאכת ובנין המשכן, אז משה רבינו האט געגעבן א חשבון וואס מ'האט געמאכט פון דעם כסף ונחושת' פון נדבת המשכן אבער ניט וואס מ'האט געמאכט פון דעם זהב — זאגט דער כלי יקר', אז ווי נאך מ'האט פארענדיקט אלע מלאכות המשכן (בכלל ובפרט) און אלץ וואס מ'האט געדארפט מאכן פון כסף ונחושת איז בכדי „להוציא את עצמו מן החשד" האט משה (נאך איידער מ'האט גע-מאכט די בגדי כהונה אין וועלכע ס'איז געווען זהב) געוואלט געבן א חשבון פון דעם כסף ונחושת און ער האט ניט גע-וואלט ווארטן מיטן חשבון (ביז מ'וועט מאכן די בגדי כהונה' און ערשט דאן געבן דעם חשבון פון דעם זהב צוזא-מען מיט די כסף ונחושת).

און דאס וואס ער האט ניט געמאכט קיין חשבון פונעם זהב תיכף נאכן גמר עשיית בגדי כהונה, איז ער מבאר ע"פ דברי המדרש: „כשבא משה לתת

(1) לת, כה ואילך.

(2) רק נאמר באופן כללי (לת, כד) כל הזהב העשוי למלאכה בכל מלאכת הקודש ויהי זהב התנופה תשע ועשרים ככר וגו'.

(3) ריש פרשתנו. וראה השק"ט כי בראב"ע לת, כד וכן בפירושו הקצר שם. רמב"ן ורבותינו בעה"ת ריש פרשתנו. פנענ רזא. תולדות יצחק. ועוד. וראה לעיל ע' 277 ואילך.

(4) לי הכלי יקר שם.

(5) וראה ראב"ע בפי' הקצר בסופו במה שהקשה על פי „הגאון": ואך יספיק חצי ככר ומעט יותר לצפוי חמשה עשר בריחים ושתי משכנות וכן שרשרות ושתי טבעות וציץ נזר הקודש ופעמוני זהב כו' וזהב כמעשי האפוד והחושן ובשבוצם.

(6) הובא בריבנו בחי' כאן. וראה שמור' פנ"א, ו. חז"ב רכו, ב. ועוד.

(7) בהעלותך יב, ז.

(8) ולהעיר שלפי' הזהר (ח"ב רכג, א) ואוה"ח ריש פרשתנו ד"ה עוד ירצה — לא בא החשבון מפני החשד של ישראל. ואפילו לא מפני והייתם נקיים (י"א בכלי יקר כאן. וראה תנחומא כאן ה. שמור' פנ"א, ב. כיח לטו"ז סרנ"ז. וראה גם מדרש לקח טוב כאן. פנענ רזא ועוד המור). וראה אברבנאל כאן עוד טעם.

(9) ויש לתרץ דברי הכלי יקר: בנוגע לשאלה הא' י"ל שמשם נתן החשבון מהכסף והנחושת ביחד ואז נתעוררה הקושיא ע"ד האלף גו' ואז יצאה בת קול כו' אלא שכמוכן בתורה נכתב כל אחד בפניו והחשבון נחושת התנופה נאמר ע"י משה לפני ואת האלף גו' אלא שנכתב במקומו כרגיל בכ"מ בקרא.

בנוגע לשאלה הב' י"ל שרצה הקב"ה שיתן חשבון להודיענו — להורות שצריך האדם לצאת ידי שמים וידי הבריות ולתת חשבון גם אם לא נחשד בכמקומות שבהערה 8.